

Systemy szkolenia adwokatów w UE

Polska

Informacje przedstawione przez Krajową Izbę Radców Prawnych

Kwiecień, 2014 r.

OPIS KRAJOWEGO SYSTEMU SZKOLENIA ADWOKATÓW/RADCÓW PRAWNYCH w Polsce

1. Dostęp do zawodu

Wykształcenie wyższe / studia uniwersyteckie	TAK
Wymagany dyplom ukończenia studiów prawniczych	TAK – kandydaci muszą posiadać co najmniej dyplom magistra
Warunki, które musi spełnić adwokat, aby uzyskać pełne prawo do wykonywania zawodu:	<ul style="list-style-type: none">• Egzamin wstępny (państwowy, organizowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości) - lokalne izby jedynie przeprowadzają egzamin i nie przygotowują pytań, ale oceniają odpowiedzi egzaminowanych według klucza przekazanego przez Ministerstwo;• odbycie aplikacji;• egzamin państwowy po zakończeniu aplikacji;• wpis na listę adwokatów. <p>W Polsce wyróżnia się dwie kategorie prawników: adwokaci i radcy prawni.</p> <p>Do niedawna radcy prawni nie mogli występować jako obrońcy w sprawach karnych,</p>

lecz ograniczenie to nie będzie miało już zastosowania.

Od dnia 15 lipca 2015 r. nie będzie różnicy jeżeli chodzi o zakres kompetencji. Zarówno adwokaci, jak i radcy prawni będą mieli równe prawa występowania przed wszystkimi sądami i we wszystkich rodzajach spraw. Dotyczy to także Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego i Trybunału Konstytucyjnego. Jedyną różnicą, która istnieje obecnie i zostanie utrzymana po dniu 15 lipca 2015 r., jest to, że radca prawny może wykonywać zawód:

a) prowadząc indywidualną kancelarię radcowską lub

b) jako wspólnik w spółce cywilnej lub w spółce osobowej, w której wspólnikami są: radcy prawni, adwokaci, doradcy podatkowi, rzecznicy patentowi lub prawnicy zagraniczni lub

c) na podstawie umowy o pracę,

natomiast adwokat może wykonywać zawód:

a) prowadząc indywidualną kancelarię adwokacką lub

b) jako wspólnik w spółce cywilnej lub w spółce osobowej, w której wspólnikami są: radcy prawni, adwokaci, doradcy podatkowi, rzecznicy patentowi lub prawnicy zagraniczni.

Adwokat nie może wykonywać zawodu w oparciu o umowę o pracę.

Osoba, która pragnie zostać **adwokatem** lub **radcą prawnym** w Polsce musi spełnić następujące warunki:

	<p>1) ukończyć wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskać tytuł magistra lub ukończyć zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej,</p> <p>2) korzystać w pełni z praw publicznych,</p> <p>3) mieć pełną zdolność do czynności prawnych,</p> <p>4) być osobą nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem dawać rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu adwokata/radcy prawnego,</p> <p>5) odbyć aplikację w Rzeczypospolitej Polskiej i złożyć egzamin radcowski lub adwokacki.</p>	
<p>Alternatywne drogi do zawodu:</p>	<p>TAK</p> <p>Możliwości przejścia z innych zawodów są dostępne dla osób posiadających stopień naukowy doktora, profesorów prawa, asystentów prawników (zob. więcej informacji w sekcji dotyczącej aplikacji).</p>	
<p><i>2. Szkolenie w trakcie aplikacji</i></p>		
<p>Czy istnieje aplikacja?</p>	<p>TAK</p>	<p>Podstawa prawna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • art. 32 ustawy o radcach prawnych • ustawa Prawo o adwokaturze
<p>Obowiązkowa</p>	<p>TAK, lecz nie dla wszystkich kategorii kandydatów</p>	<p>Ustalony czas trwania: 3 lata</p> <p>Absolwenci prawa, którzy są uprawnieni do wpisu na listę adwokatów/radców prawnych bez odbycia aplikacji i złożenia egzaminu adwokackiego/radcowskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - profesorowie i doktorowie habilitowani nauk prawnych,

		<ul style="list-style-type: none">- osoby, które zajmowały stanowisko sędziego, prokuratora lub notariusza,- osoby, które (i) zdały egzamin sędziowski, lub (ii) osoby posiadające stopień naukowy doktora, które w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę adwokatów/radców prawnych przez okres co najmniej 3 lat pracowały na niższym stanowisku w administracji sądowej lub w kancelarii prawnej w charakterze asystenta. <p>Absolwenci prawa zwolnieni z konieczności odbycia aplikacji, którzy muszą jednak zdać egzamin końcowy (egzamin adwokacki lub radcowski):</p> <ul style="list-style-type: none">- osoby, które przez co najmniej 5 lat:<ul style="list-style-type: none">a) w ciągu ostatnich 8 lat poprzedzających egzamin adwokacki lub radcowski zajmowały niższe stanowiska w administracji sądowej,b) w ciągu ostatnich 10 lat poprzedzających egzamin adwokacki lub radcowski były zatrudnione w kancelariach prawnych na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz klientów,c) w ciągu ostatnich 10 lat
--	--	--

		<p>poprzedzających egzamin adwokacki lub radcowski były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz tych urzędów.</p> <p>Osoby, które złożyły egzamin sędziowski, prokuratorski lub notarialny.</p>
Rodzaje struktur odpowiedzialnych za organizowanie szkoleń w trakcie aplikacji	Izby (szkolenia organizują zarówno izby radców prawnych, jak i izby adwokackie)	
Forma szkoleń w trakcie aplikacji	Aplikacja pod nadzorem obu izb	
Egzamin wstępny / sprawdzenie wiedzy przed rozpoczęciem aplikacji	TAK	<ul style="list-style-type: none"> • Sprawdzenie/weryfikacja dyplomu • Egzamin wstępny
Ustalony program nauczania w trakcie aplikacji	TAK	<p>Główne zagadnienia objęte programem:</p> <p>zasady deontologii, prawo cywilne materialne i procesowe, prawo karne materialne i procesowe, prawo administracyjne materialne i procesowe, prawo pracy, prawo UE, prawo podatkowe, prawo dotyczące zabezpieczenia społecznego, prawo rodzinne, prawo spółek, prawo dotyczące niewypłacalności, prawo własności intelektualnej.</p>
Szczególne zasady dotyczące szkoleń w zakresie prawa UE i szkoleń językowych:	TAK	<p>Szkolenie dotyczące prawa UE stanowi element szkolenia lub aplikacji dla adwokatów i radców prawnych, nie istnieje jednak oficjalny program nauczania. Zazwyczaj adwokaci/radcy</p>

		<p>prawni odbywają szkolenie z prawa procesowego i prawa instytucji unijnych, rzadko z prawa materialnego.</p> <p>Nie istnieją wymogi dotyczące szkolenia językowego dla adwokatów i radców prawnych.</p>
Podział aplikacji na różne etapy	TAK	<p>Poszczególne okresy obejmujące różne dziedziny prawa.</p> <p>Poszczególne okresy – od 3 tygodni do 6 miesięcy – są poświęcone poszczególnym gałęziom prawa objętym aplikacją.</p> <p>W określonym okresie aplikacji zajęcia teoretyczne są ukierunkowane na wymienione zagadnienia (np. 1. rok: prawo cywilne materialne i procesowe oraz prawo pracy).</p>
Ocena/egzamin po odbyciu aplikacji	TAK	<ul style="list-style-type: none"> • W formie egzaminów pisemnych, • w formie sprawozdań patronów obejmujących okres aplikacji (patron przedstawia szczegółową opinię na temat postępów, jakie poczynił aplikant w zakresie poszczególnych umiejętności zawodowych w danym roku).
3. System doskonalenia zawodowego		
Rozróżnienie między doskonaleniem zawodowym a szkoleniem z zakresu specjalizacji		NIE
Obowiązek doskonalenia zawodowego	TAK	<p>Obowiązek doskonalenia zawodowego ustanowiony w regulaminie wewnętrznym Krajowej Rady Radców Prawnych i Naczelnej Rady Adwokackiej.</p> <p>Zawodowy samorząd adwokatów tworzą 24 izby adwokackie. Krajowym organem</p>

		<p>samorządowym adwokatów jest Naczelna Rada Adwokacka.</p> <p>Każda organizacja zarządza doskonaleniem zawodowym swoich członków. Obie izby są zatem odpowiedzialne za doskonalenie zawodowe adwokatów i radców prawnych.</p> <p>Krajowa Rada Radców Prawnych jest właściwa w przypadku radców prawnych, natomiast Naczelna Rada Adwokacka – w przypadku adwokatów.</p> <p>Podstawa prawna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - art. 41 ustawy o radcach prawnych, - art. 23 Kodeksu etyki radcy prawnego, - uchwała nr 30/B/VII/2008 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 6 czerwca 2008 r., - art. 3 ust. 4 ustawy o adwokaturze, - art. 8 Kodeksu etyki adwokackiej, - uchwała nr 57/2011 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 19 listopada 2011 r., - uchwała z dnia 25 marca 2006 r. w sprawie doskonalenia zawodowego.
Obowiązek szkolenia z zakresu specjalizacji	NIE	Specjalizacja nie jest uregulowana ani w prawie krajowym, ani w regulaminach wewnętrznych.
Obowiązek nauki języków obcych	Brak obowiązków	
Obowiązek włączenia treści związanych z prawem UE w zakres doskonalenia zawodowego / szkolenia z zakresu specjalizacji	Brak obowiązków	

Możliwość akredytacji	NIE DOTYCZY	
Liczba organizatorów szkoleń oferujących działania szkoleniowe w ramach doskonalenia zawodowego	Ponad 50	
Rodzaj organizatorów szkoleń opracowujących akredytowane działania szkoleniowe w ramach doskonalenia zawodowego	<ul style="list-style-type: none"> • Izba adwokacka, • nieakredytowani prywatni komercyjni organizatorzy szkoleń, • akredytowani prywatni lub publiczni niekomercyjni organizatorzy szkoleń (w tym uczelnie). 	
Działania i metody		
Rodzaj działań szkoleniowych akceptowanych w ramach obowiązku doskonalenia zawodowego lub szkolenia z zakresu specjalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Uczestnictwo w szkoleniach stacjonarnych; • zaliczenie modułów e-uczenia się; • uczestnictwo w konferencjach szkoleniowych; • uczestnictwo w działaniach szkoleniowych jako osoba prowadząca szkolenie lub nauczyciel; • przygotowywanie/ publikacja opracowań. 	<p>Uczestnictwo w działaniach szkoleniowych w innym państwie członkowskim:</p> <p>Tak, obowiązek doskonalenia zawodowego można spełnić, uczestnicząc w działaniach szkoleniowych w innym państwie członkowskim.</p>
<i>5. Nadzór nad działaniami szkoleniowymi</i>		
Organizacje zaangażowane w nadzorowanie działań z	TA K	Izba adwokacka, lokalne izby radców prawnych i lokalne

zakresu doskonalenia zawodowego	izby adwokackie.
Proces nadzoru	<p>Nadzór obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • program szkolenia, • podmiot organizujący szkolenie, • kwestię, czy dane działanie jest skierowane wyłącznie czy głównie do adwokatów/radców prawnych i czy w jego ramach rozwija się umiejętności zawodowe adwokata/radcy prawnego.

6. Krajowa reforma systemu szkolenia

W latach 2011–2012 przeprowadzono ostatnią krajową reformę systemu w celu dostosowania wymogów szkoleniowych do aktualnych potrzeb.

Obecnie szkolenie aplikantów ma w większym stopniu wymiar praktyczny niż teoretyczny.

Ponadto szkolenie stało się bardziej interaktywne (dyskusje, kazusy, symulacje rozpraw sądowych). Większy nacisk kładzie się na prawo unijne, prawo podatkowe, nowe technologie i reklamowanie usług prawnych.

Źródło: Projekt pilotażowy – szkolenie europejskich kadr wymiaru sprawiedliwości: „Część 2 – Badanie dotyczące aktualnej sytuacji w zakresie szkolenia adwokatów w dziedzinie prawa UE” realizowany przez Radę Izb Adwokackich i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej (CCBE) i Europejski Instytut Administracji Publicznej (EIPA)